

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Кузьменко Оксани Володимирівни на дисертацію Карапетяна Сергія
Олександровича на тему «Адміністративно-правове регулювання
видавничої справи в Україні» на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право**

Дисертація С.О. Карапетяна присвячена достатньо актуальній для сучасної юридичної науки та практики тематиці та виконана в рамках спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Концепція правового регулювання та публічного адміністрування видавничої діяльності достатньо змістовно розроблена в сучасній доктрині адміністративного права, про що автор вірно зазначає в роботі, проте видавнича справа як об'єкт адміністративно-правового регулювання ще не була предметом окремого дослідження, що актуалізує необхідність підготовки цієї роботи.

Обґрунтовуючи актуальність теми дослідження дисертант справедливо зазначає, що видавнича справа як об'єкт адміністративно-правового регулювання є системною діяльністю фізичних та юридичних осіб (суб'єктів господарювання), яка спрямована на підготовку, виготовлення і розповсюдження видавничої продукції (друкованих та електронних видань), що перебуває у сфері публічного адміністрування і контролю (нагляду) з боку уповноважених органів публічної влади. Така діяльність має на меті забезпечення реалізації конституційного права громадян на доступ до інформації, сприяння розвитку культури, науки та освіти, охорону національної ідентичності й гарантування інформаційної безпеки держави.

Заслужовує на позитивну оцінку застосування у дисертації комплексного підходу до предмета дослідження, що поєднує історико-

правовий, порівняльно-правовий, системно-структурний, функціональний та прогностичний методи. Все це дозволило автору всебічно охарактеризувати правову природу видавничої діяльності, класифікувати її суб'єктів, виокремити чинники впливу цифровізації на галузь та запропонувати аргументовані напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання у відповідній сфері.

До актуальних питань адміністративно-правового регулювання видавничої справи в Україні, особливо в контексті євроінтеграційних та глобалізаційних процесів, С.О. Карапетян справедливо відносить: необхідність оновлення застарілої нормативно-правової бази, що була сформована ще в умовах переважання друкованих форматів; запровадження ефективних механізмів державної підтримки видавничої сфери в умовах війни та економічної нестабільності; врегулювання цифрового книговидання, зокрема питань електронного обов'язкового примірника, цифрової архівації, адміністрування онлайн-видань; забезпечення належного захисту авторських прав в умовах стрімкої цифровізації та боротьби з піратством; модернізацію діяльності ключових інституцій галузі; інституційне залучення професійної спільноти до формування політики у сфері книговидання; адаптацію адміністративно-правових підходів до європейських стандартів.

Окреслені проблеми та ряд інших питань вимагають їх оперативного вирішення на законодавчому рівні та на рівні відомчої нормотворчості з метою удосконалення механізму публічного адміністрування у даній сфері суспільних відносин.

Вищезазначене обґрунтовує як теоретичну, так і практичну значимість дослідження Карапетяна С.О.

Дисертація має логічну будову та містить всі необхідні структурні елементи. В процесі дослідження С.О. Карапетяном опрацьовано значний масив нормативних та літературних джерел, наукової періодики, що дозволило сформулювати обґрунтовані та взаємопов'язані висновки.

Заслуговує на увагу наукова новизна дисертації, яка є першим комплексним дослідженням видавничої справи як об'єкта адміністративно-правового регулювання з урахуванням останніх змін до законодавства, аналізом актуальних питань та зарубіжного досвіду правового регулювання та публічного адміністрування у даній сфері суспільних відносин.

Сформульовані в дисертаційному дослідженні положення, зроблені узагальнення, висновки та пропозиції мають загальнотеоретичне та прикладне значення для науки адміністративного права, правотворчої діяльності та юридичної практики у сфері правового регулювання та публічного адміністрування видавничої справи.

Як і будь-яке ґрунтовне наукове дослідження, робота С.О. Карапетяна не позбавлена певних недоліків.

По-перше, в підрозділі 1.3. «Методологія дослідження адміністративно-правового регулювання видавничої справи» залишено поза увагою аналіз наукових робіт та публікацій зарубіжних авторів, присвячених обраній автором тематиці. Науковці Західної Європи, США та інших розвинутих держав приділяють чималу увагу різним аспектам правового регулювання та публічного адміністрування видавничої справи, тому стислий виклад їх досягнень тільки б прикрасив роботу.

По-друге, у назві підрозділу 2.1 дисертації автором заявлено дослідження нормативно-правової бази видавничої справи в Україні, підрозділ присвячено аналізу національного законодавства.

В той же час ознайомлення із змістом даного підрозділу дає підстави стверджувати, що в роботі сконцентрована увага на історіографії законодавства та аналізі чинних законів України та міжнародних актів. Проте, дещо поверхово проаналізовано стан відомчої нормотворчості у даній сфері суспільних відносин, не систематизовані підзаконні нормативно-правові акти, якими врегульовано різні аспекти видавничої справи, а також, відсутнє узагальнення судової практики.

По-третє, досліджуючи зарубіжний досвід правового регулювання публічного адміністрування видавничої справи в Україні С.О. Карапетян зосереджує увагу на досвіді таких розвинутих держав як США, Велика Британія, Латвія, Литва, Естонія, Польща. Проте, в роботі було б доцільно дослідити також відповідний позитивний досвід інших держав Західної та Східної Європи, Латинської Америки, Африки, Близького Сходу. Для України, зокрема, корисним є позитивний досвід інших пострадянських країн, які позбулися тоталітарного минулого та побудували демократичні та розвинуті системи правого регулювання видавничої справи європейського рівня (як-то Болгарська Республіка, Чеська Республіка, Словацька Республіка тощо).

По-четверте, дискусійною є пропозиція С.О. Карапетяна щодо реорганізації Книжкової палати України, зокрема можливості її об'єднання з однією з національних бібліотек за аналогією з європейським досвідом. Така ідея, з одного боку, має потенціал оптимізації управління ресурсами та уникнення дублювання функцій. З іншого ж боку, це може викликати суперечки щодо збереження інституційної автономії спеціалізованої наукової установи, яка відіграє унікальну роль у сфері національної бібліографії, статистичного обліку та ISBN-реєстрації.

Така пропозиція потребує додаткових пояснень, адже постає питання – чи не призведе таке об'єднання до втрати фахової спеціалізації, розпорошення функціональної відповідальності або зниження якості надання послуг у сфері бібліографічної діяльності. Зокрема, важливо з'ясувати, яким чином у новій організаційній структурі буде забезпечено безперервність ведення державної статистики з питань книговидавання, розподіл повноважень щодо присвоєння індексів ISBN/ISSN, обробки обов'язкових примірників, а також чи не виникне конфлікт інституційних цілей між науково-бібліографічною діяльністю та загальнобібліотечною місією.

По-п'яте, пропозиція С.О. Карапетяна щодо розширення податкових пільг для книговидавничого бізнесу, запуску державних програм пільгового

кредитування видавництв і друкарень, а також впровадження грантової підтримки для письменників і поетів на створення суспільно значущих творів є концептуально обгрунтованою та стратегічно далекоглядною. Водночас, така ініціатива може викликати дискусії щодо реалістичності її впровадження в умовах післявоєнної відбудови, коли бюджетні ресурси держави будуть максимально зосереджені на пріоритетних напрямках – обороні, відновленні інфраструктури, охороні здоров'я тощо. У зв'язку з цим важливо підкреслити, що питання масштабної підтримки культурної сфери, зокрема через фіскальні та фінансові інструменти, потребуватиме ретельного обгрунтування з позиції соціально-економічної доцільності, адресності та поетапності реалізації у контексті загальної стратегії національного відновлення.

Проте, висловлені зауваження мають дискусійний характер і значною мірою не впливають на загальну позитивну оцінку роботи С.О. Карапетяна.

Вищезазначене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація на тему «Адміністративно-правове регулювання видавничої справи в Україні» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право є завершеною науковою працею, яка відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Карапетян Сергій Олександрович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри публічного та міжнародного права
Навчально-наукового інституту «Юридичний інститут
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана»

